

Література:

1. Sechzig Upanishad's des Veda. Aus dem Sanskrit übersetzt und mit Einleitungen und Anmerkungen versehen von Dr. Paul Deussen. Leipzig : F. A. Brockhaus, 1921. 928 s.
2. Prasna-upnishad by Swami Sarvananda. Mylapore – Madras: The Ramakrishna Math, 1922. 76 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-585-6-25>

Кінджибала О. С.

доктор філософії,

доцент кафедри мов і літератур

Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

КОНЦЕПТИ СФЕРИ КОМУНІКАЦІЇ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ

Концепт – складний лінгвально-ментальний *феномен*, що на рівні семантики поєднує денотативний та оцінно-емотивний значеннєві плани, виявляє особливості мовомислення, поведінкових стереотипів людини як представника певного етносу, ставлення її до того чи іншого відображуваного об'єкта [8]. Услід за І. Серебрянською, «структуру концепту тлумачимо як сукупність когнітивних ознак, що формують культурний, поняттєвий та образно-ціннісний складники, необхідні для ідентифікації предмета та явища як фрагмента національної мовної картини світу» [5, с. 60]. Поняттєвий компонент – відбиває інформативну сутність концепту у вигляді певної сукупності дефініційних ознак і спирається на його мовну фіксацію (опис, визначення, дефініція); є базовою смисловою структурою концепту. Культурний компонент – знання про те чи те явище або предмет, які є частиною національної культури. Образно-ціннісний компонент базується на здатності мовних одиниць (вербалізованих концептів) утворювати наочно-чуттєві уявлення про предмети та явища позамовної дійсності: знання, образи й асоціації, що виникають у свідомості у зв'язку з певним денотатом, ціннісний складник концепту реалізуються оцінних конотацій ключових номінацій концептів [5, с. 54–55; 7, 218]. Концепти відображають глибоко ментальні та культурно-архетипні складові людської свідомості – як колективу в цілому, так і окремого

індивіда зокрема. Розуміння концептуальної складової мовної картини світу носіїв мови дозволяє зануритися в їхній поняттєвий, культурний та образно-ціннісний світ, глибше зрозуміти ментальність, культуру, світосприйняття та світовідтворення, поведінку народу.

Ми не ставимо завдання дослідження семантичного поля чи засобів вербалізації окремих концептів корейської лінгвокультури. Проте для навчання майбутніх філологів корейської мови важливо виділити окремі концепти сфери комунікації та міжособистісних відносин, які дозволять майбутнім фахівцям глибше осягнути національну культуру спілкування та відносин між корейцями, сприятимуть ефективному моделюванню вербальної та невербальної комунікативної поведінки з носіями мови, розвитку толерантності та поваги до представників цієї лінгвокультури. 눈치 Нунчхі – здатність оцінювати невербальний контекст (погляди, міміку, жести, загальну атмосферу розмови); це поняття не має еквівалента в українській мові, воно відповідає таким поняттям, як «запобіжність», «тактовність», «інтуїція», це здатність людини швидко сканувати навколишню дійсність, моментально зчитуючи невербальний контекст (погляди, жести, міміку співрозмовника), і реагувати, враховуючи різні додаткові фактори: соціальний статус, вік (свій та співрозмовника) та загальну атмосферу розмови. Це вміння здогадатися про потреби людини, перш ніж вона сама скаже про них, вміння підлаштовуватися під загальний настрій (колективу, сім'ї, дружньої компанії), чуйно його вловивши; адекватна оцінка ситуації є запорукою успішної комунікації. [1, с. 76–77].

기분 Кібун (соціальна гармонія, підтримка доброзичливої обстановки, збереження рівноваги, своєї та співрозмовника, дотримання нюансів ієрархії, достоїнності; культура спілкування корейців спрямована на те, щоб не нанести шкоди кібун співрозмовника: керівник має слідувати, щоб не вразити кібун підлеглих, які так само мають виявляти повагу до керівника); Кібун досягається ввічливим спілкуванням, прагненням комунікантів не завдати душевної шкоди один одному. Кібун регулює міжособистісні відносини людей – їхню вербальну та невербальну поведінку [2].

분위기-Пунвігі (це загальний настрій групи, атмосфера взаємної довіри та дружельюбності, психологічний клімат у колективі, нюанси, які необхідно миттєво враховувати за допомогою навичок нунчхі, щоб поводитися правильно та адекватно в ситуації; відчуття Пунвігі регулює поведінку й регламентує дії, які слід вчиняти або слів утриматися залежно від атмосфери, яка склалася [4].

정 Чон (один із фундаментальних концептів корейського менталітету та темпераменту, що лежить в основі будь-яких міжособистісних

взаємин, це душевність, душевне тепло, емоційний зв'язок; Чон – це безкорислива пожертва, емоційний зв'язок, взаємна прихильність, відчуття близькості, бажання піклуватися один про одного, безмежна довіра, впевненість у тих, хто поряд, відчуття причетності до колективу, чи то родини, чи спільноти сусідів; Чон стосується також місць або навіть речей, до яких людина звикла. Важлива властивість Чон – його сталість: відчуття Чон формується і наростає поступово, повільно, непомітно, тихо [2].

한 Хан (відчуття ярості і покірності, болісне безсилля від неможливості висловити гнів; смуток, викликаний несправедливістю та не-свободою; туга через пригнічене, нездійснене бажання; поняття «хан» осмислюється на різних рівнях як національно-історичному (історичні події, які зі смутком згадують корейці), так і індивідуальному, коли людина відчуває обмеження, неможливість поділитися болем, що часто викликане статусом людини, яка не може суперечити тому, хто старший за віком чи статусом. Хан супроводжується 화병 хвабьон (буквально «хвороба від гніву») – культурно обумовлений депресивний розлад, який розвивається в результаті довгої емоційної напруги, що пригнічується [3, с. 133].

여유 Йою – стан розслабленого, спокійного, сміливого, великодушного в мисленні та діях; він не виявляє ознак збудження, тривоги чи нетерпіння; надлишок чогось; щось вільне, зайве, додаткове; щось, що залишається; йою – одна з найважливіших характеристик ідеального керівника і взагалі успішної людини; людина, що володіє йою, вміє зберігати спокій і присутність духу навіть у критичних ситуаціях. Він не метушиться, не відволікається, не витрачає енергію на дрібниці, вміє відокремлювати важливе від другорядного. 부담 Пудам (суворий моральний тягар, тягар відповідальності чи тяжке відчуття морального обов'язку: культура спілкування спрямована на те, щоб не завдати пудам людині; пудам – це моральний тягар, який завдає шкоди душевній рівновазі. Тому корейці намагаються не обтяжувати співрозмовників певними моральними зобов'язаннями [3, с. 134].

Володіння означеними концептами сприяє акультурації іноземців, а також створює передумови для формування вербальної та невербальної поведінки тих, хто вивчають корейську мову та культуру). Особливо важливими є невербальні засоби в комунікації представників висококонтекстних культур, до яких належить корейська. Невербальні засоби та поведінка людини в цій культурі є надзвичайно важливою і складають основу низки концептів – 눈치 Нунчі, 기분 Кібун, 분위기 Пунвігі, 정 Чон.

Література:

1. Euny Hong The Power of Nunchi: The Korean Secret to Happiness and Success. New York : Penguin Random House, 2019.
2. Lee, J. S. Korean cultural concepts and interpersonal communication. *Journal of Intercultural Communication Research*. 2017. № 46(4), 307–322.
3. 이정민. 일상 담화에서 ‘분위기’의 의미 확장. 언어와 문. 2012. № 8(2), 133–156.
4. 국립국어원. 분위기.표준국어대사전. <https://stdict.korean.go.kr>
5. Серебрянська І. М. Концепт освіта в дискурсивних вимірах : дис.... докт. філол. н. : 10.02.01 / Дніпровський нац. ун -т. імені О. Гончара; Київський нац. ун-т імені Т. Шевченка. Київ, 2019.
6. Семигівська Т. Г. Вплив глобалізації на мову як аспект культури суспільства. *Вісник СумДУ. Серія Філологія* 2007. № 1. Т. 2. С. 45–49.
7. Полюжин М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство* 2015. № 4. С. 212–222.
8. Рудюк Т. В. Вербалізація концептів ЧОЛОВІК, ЖІНКА в українській фразеології : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 2010. 20 с.